

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska

w sprawie z wniosku "F." [...] Spółka z o.o. w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W.
z udziałem zainteresowanego L. K.
o podleganie ustawodawstwu polskiemu w zakresie stosowania systemów
zabezpieczenia społecznego dla pracowników najemnych i ich rodzin
przemieszczających się we Wspólnocie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 7 lutego 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 12 sierpnia 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

"F." [...] w W., Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...], III Wydział Pracy i Ubezpieczeń z dnia 12 sierpnia 2016 r., oddalającego jej apelację od wyroku Sądu Okręgowego w W., XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych z dnia 31 marca 2011 r. Wyrokiem tym oddalono odwołanie spółki od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział Wojewódzki w W. z dnia 18 września 2008 r. w przedmiocie odmowy wydania dla pracownika L. K. zaświadczenia stwierdzającego podleganie ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych w okresie od 14 kwietnia 2008 r. do 31 grudnia 2009 r. z tytułu pracy wykonywanej na terytorium innych niż Polska państw członkowskich Unii Europejskiej

lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

W skardze postawiony został zarzut naruszenia art. 6 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 8 ust. 1 i ust. 14, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) oraz art. 14 ust. 2 lit. b (ii) i (i) Rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego dla pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. UE L 149.2 z dnia 5 lipca 1971 r. ze zm.; dalej „rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71”) i art. 12a⁵ ust. 4 Rozporządzenia Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego dla pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. UE L 74.1 z dnia 26 marca 1972 r. ze zm.) - przez ich niezastosowanie, oraz naruszenia przepisów postępowania - art. 382 w związku z art. 378 § 1 w związku z art. 391 § 1 i w związku z art. 328 § 2 k.p.c.

Skarżąca oponowała przyjęty w sprawie pogląd, że przez „zwykłe zatrudnienie na terytorium więcej niż jednego państwa” należy rozumieć sytuację, w której pracownik na podstawie jednej umowy świadczy pracę na terytorium dwóch lub więcej państw członkowskich równocześnie, a nie w tych państwach kolejno w prognozowanych okresach, wywodząc, że w art. 14 ust. 2 lit. b pkt (ii) rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 chodzi o pracownika zobowiązanego w ramach jednego stosunku pracy do stałego (zwykłego) wykonywania pracy w kilku innych państwach członkowskich, niż państwo jego zamieszkania. To własne stanowisko wsparła fragmentem uzasadnienia wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 4 października 2013 r., C-115/11, tyle że zaproponowała jego odczytanie jako tezę, że zakresem pojęcia „osoba zwykle zatrudniona na terytorium dwóch lub więcej państw członkowskich” w rozumieniu przepisu art. 14 ust. 2 lit. b rozporządzenia to osoba wykonująca pracę na podstawie jednej umowy o pracę wskazującej jako miejsce jej świadczenia terytorium kilku państw członkowskich i pracująca w okresie jej obowiązywania na terytoriach przynajmniej dwóch z tych państw.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania,

skarżąca powołała się na jej oczywistość, a równocześnie na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych i „potrzeby orzeczniczego wyjaśnienia przepisu prawa unijnego w sytuacji, kiedy prawomocny wyrok Sądu wywołał poważne skutki nie tylko dla pracownika będącego zainteresowanym w niniejszej sprawie, lecz także dla kilkuset pracowników polskiego przedsiębiorstwa wykonujących pracę na terytoriach kilku państw w ramach jednego stosunku pracy z pracodawcą mającym siedzibę w Polsce, prowadzącym działalność na terytoriach różnych państw członkowskich Unii Europejskiej”.

Na wypadek uznania, że wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 4 października 2012 r., C-115/11 w sprawie F. [...] Sp. z o.o. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych nie wyjaśnia w pełni warunków ustalenia statusu osoby zwykle zatrudnionej na terytorium dwóch lub więcej Państw Członkowskich w rozumieniu artykułu 14 ust. 2 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71, skarżąca wniosła o wystąpienie na podstawie art. 267 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana) z pytaniami prejudycjalnymi do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, „czy spełnione są przesłanki do stosowania ustawodawstwa innego państwa niż państwo, w którym świadczona jest praca w czasie trwania umowy o pracę z pracownikiem przedsiębiorstwa mającego zarejestrowaną siedzibę w Państwie Członkowskim, wykonującym pracę na podstawie jednej umowy o pracę z tym pracodawcą/przedsiębiorstwem naprzemiennie (na zmianę, kolejno) na budowach (w zakładach, placówkach, oddziałach) na terytoriach co najmniej dwóch innych Państw Członkowskich, na terenie których nie ma miejsca zamieszkania; czy pracownik, o którym mowa, wykorzystujący w pewnym okresie wykonywania pracy zwolnienie chorobowe lub urlop, powracający i przebywający w tym czasie w Państwie Członkowskim, będącym państwem miejsca siedziby pracodawcy/przedsiębiorstwa i jednocześnie państwem miejsca zamieszkania pracownika, podlega w czasie tej choroby lub urlopu dyspozycji art. 14 ust. 2 lit. b (i) rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 i czy podlega art. 14 ust. 2 lit. b rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 w razie nieprzewidzianego w chwili zawarcia umowy zdarzenia powodującego wcześniejsze od przewidywanego rozwiązanie stosunku pracy”.

Organ rentowy wniósł o oddalenie skargi i zasądzenie od wnioskodawcy kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Z wielu zagadnień występujących w sprawie, skarżąca wyselekcjonowała jako istotne zagadnienia prawne potrzebę orzeczniczego wyjaśnienia przepisu prawa unijnego, art. 14 ust. 2 lit. b (ii) i (i) Rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71. Nie ulega tymczasem wątpliwości, że do wykładni tego przepisu powołany jest zasadniczo Trybunał Sprawiedliwości UE. Z tej racji sformułowany w skardze kasacyjnej problem może być przez Sąd Najwyższy rozważany wyłącznie z punktu widzenia potrzeby wystąpienia z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym wykładni lub ważności aktu prawa unijnego (art. 267 akapit trzeci TFUE w zakresie dotyczącym sądów krajowych, których orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa krajowego), o co zresztą skarżąca wносиła, domagając się uzupełnienia stanowiska zajętego przez Trybunał w wyroku z dnia 4 października 2013 r. w sprawie C-115/11.

Skarżąca uwypukliła jako niesporne zatrudnienie L. K. na podstawie umowy o pracę, w której oznaczono miejsce jej świadczenia na budowach w Polsce i pięciu innych państwach Unii Europejskiej (Irlandia, Francja, Wielka Brytania, Niemcy, Finlandia) oraz wykonywanie przez niego pracy do dnia 6 lipca 2008 r. w Wielkiej Brytanii, a od dnia 7 lipca 2008 r. do dnia 21 grudnia 2008 r. we Francji, a także to, że od dnia 23 grudnia 2008 r. do dnia 4 stycznia 2009 r. przebywał on w Polsce i pobierał wynagrodzenie za okres choroby.

W tych okolicznościach należy stwierdzić, że Sąd Najwyższy, przy rozważaniu zasadności przyczyny kasacyjnej, musi uwzględniać okoliczności wynikające z dokonanych ustaleń, także dlatego, że „istotność” zagadnienia

prawnego konkretyzuje się wokół kwestii występujących „w sprawie” (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, niepubl.).

Ustalenie Sądu Apelacyjnego, że „zwykłe” dla zainteresowanego L. K. było wykonywanie pracy na terytorium jednego państwa członkowskiego - po kilka miesięcy w Wielkiej Brytanii i we Francji - należy do kategorii ustaleń wiążących Sąd Najwyższy. W ich świetle Sąd zważył, że postanowienia umowy o pracę o wykonywaniu pracy w zakładach i na budowach w Polsce nie pozwalało na zastosowanie łącznika siedziby pracodawcy art. 14 ust. 2 lit. b), (ii) rozporządzenia, natomiast nieuwzględnienie w prognozie świadczenia pracy wykonywania pracy w Polsce, usuwało okoliczności zastosowania art. 14 ust. 2 lit. b), (i) rozporządzenia w postaci miejsca zamieszkania.

Fakty mające wskazywać na wykonywanie przez zainteresowanego pracy na rzecz spółki w ramach umowy o pracę także w Polsce podczas wykorzystywania zwolnienia od wykonywania pracy i pobierania wynagrodzenia za pracę i zasiłku chorobowego, akcentowane w przedstawionym zagadnieniu prawnym, to fakty nowe, których podniesienie dopiero w skardze kasacyjnej jest niedopuszczalne (por. art. 398¹³ § 2 *in fine* oraz art. 398³ § 3 k.p.c.). Nie mogą być one brane pod uwagę przy formułowaniu pytania prejudycjalnego, które może być postawione tylko na podstawie faktów przedstawionych przez sąd krajowy (por. wyroki z 21 września 1999 r., C-67/96, Albany International BV przeciwko Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie i z dnia 11 września 2008 r., C-11/07, Hans Eckelkamp i inni przeciwko Państwo Belgijskie).

W tych okolicznościach należało stwierdzić, że skarżący, prezentując sposób argumentacji polegający na powiązaniu zagadnień wykładni przepisów prawa materialnego z nieustalonymi w sprawie faktami, nie wykazał zaistnienia uzasadnionej przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w zakresie, w którym powołał się na istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, ani oczywistości skargi. Nie można przy tym pominąć, że jednocześnie uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne) generalnie wyklucza jej oczywistą zasadność (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2011 r., I PK 43/11, niepublikowane).

Uwzględniając to, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), nie orzekając o zwrocie kosztów postępowania, dostrzegłszy, że w odpowiedzi na skargę nie zawarto żądania zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym w przypadku odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.